

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΑΝΩ ΙΛΙΘΙΩΝ

Ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς καὶ τὸ πνευματικὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων

Ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου (1731-1805), ἀναδείχθηκε ταπεινὸς καὶ εὐκλεὲς ἱεράρχης, φωτεινὸς ἀσκητὴς, οὐρανόσταλτος ὁδηγὸς ψυχῶν, πολύτιμος συγγραφέας, Γενάρχης τοῦ Φιλοκαλισμοῦ καὶ ἀκλινὴς καὶ ἀμετακίνητος ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως.

Πολύτιμη ὑπῆρξε ἡ παρουσία του καὶ στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη (1749-1809) καὶ τὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο τὸν Πάριο (1721 -1813), κατέστη ὁ σταυροφόρος καὶ πρωτεργάτης τοῦ πνευματικοῦ κινήματος τῶν Κολλυβάδων, τῆς περίφημης φιλοκαλικῆς ἀναγέννησης.

Ἐκοιμήθη εἰρηνικὰ ὁ σεπτὸς αὐτὸς ἀσκητὴς ἐπίσκοπος στὶς 17 Ἀπριλίου 1805. Τὸν ἔνθεο βίό του ἔγραψε ὁ πνευματικὸς του υἱὸς Ὁσῖος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος.

Ἡ μνήμη του τιμᾶται στὶς 17 Ἀπριλίου.

Ἀπολυτίκιον. ᾠδὸς α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Τὸν Κορίνθου ποιμένα τὸν τῷ ὄντι Μακάριον, τὸν Θεοῦ πρόνοια τῆς Χίου, ἀναφανέντα κοσμήτορα, ἐν πράξεσιν ὁμοῦ καὶ διδαχαῖς, τιμῶμεν σὲ ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς- θεραπεύεις γὰρ νοσοῦντας, καὶ ἀπελαύνεις ἀκάθαρτα πνεύματα. Δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ στεφανώσαντι, δόξα τῷ τὰ ὀστά σου πηγὴν θαυμάτων ἀναδείξαντι.

Τὸ πνευματικὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων ἐνσάρκωσε τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνασύνταξη καὶ ἀνακαίνιση τῆς ὅλης ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ συνέβαλε στὸ νὰ ἀνεύρη τὸ ὑπόδουλο γένος τὴν αὐτοσυνειδησία του καὶ τὸ φρόνημά του.

Τοὺς ἀγλαοὺς καὶ εὐχυμοὺς καρποὺς τοῦ δύσκολου καὶ μαρτυρικοῦ ἀγῶνα τῶν Κολλυβάδων, τοὺς γευόμεσθε ἀκόμα καὶ σήμερα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ σὲ πολλοὺς τομεῖς τοῦ νεοελληνικοῦ βίου.

Ἀπὸ ποιῆς ἀφορμῆς ξεκίνησε, ποιὸ χαρακτῆρα εἶχε, τί ἐπιδίωξε καὶ τί πέτυχε, ποιῆς εἶναι οἱ ἐπεκτάσεις του καὶ ποῦ διασφύζονται στὴ σύγχρονη πνευματικότητα καὶ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους θὰ εἶναι τὸ ζητούμενο τῆς ἐν συνεχείᾳ ἀναφορᾶς.

Ἡ ἀπουσία τοῦ ὀξυγόνου τῆς Ἐλευθερίας, ἡ ἀναπόφευκτη φθορὰ καὶ ἀλλοτρίωση ἀπὸ τὶς δύσκολες συνθήκες τῆς ζωῆς καὶ τὶς ποικίλες ἐπιρροές, σήμαναν πολλὰ καὶ τραγικὰ κακά, μὲ πρῶτο τὴ φθορὰ συνειδήσεως γιὰ πρόσωπα καὶ θεσμούς.

Αὐτὸ το αἶτημα τῶν καιρῶν γιὰ συναίσθηση, καὶ μιὰ αἴσθηση ἀνάγκης γιὰ ἐπέμβαση στὰ πράγματα, στάθηκε ἡ αἰτία τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ κινήματος. Τὴν ἀφορμὴ γιὰ τὸ κίνημα

ἔδωσε μία ἀπόφαση τῶν μοναχῶν τῆς Σκήτης τῆς Ἁγίας Ἄννης νὰ τελοῦν τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων τὴν Κυριακὴ ἡμέρα κατ' ἐξοχὴν ἀναστάσιμη ἀντὶ τοῦ Σαββάτου.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ ἄλλες καινοτομίες καὶ θέματα, προκάλεσαν τὴν ἀντίδραση ἀγιορειτῶν πατέρων καὶ συμπαρατάχθηκαν μαζί τους οἱ Ἅγιοι Μακάριος Νοταρᾶς, Νικόδημος Ἀγιορείτης, Ἀθανάσιος Πάριος καὶ πλῆθος ἄλλων, ὄχι πρὸς ἱκανοποίηση προσωπικῶν τους ἀπόψεων, ἀλλὰ ἀπὸ ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν παράδοσή της, πὺ εἶναι προϋπόθεση καὶ γιὰ τὴν ὑγιὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Γένους.

Ἡ Παράδοσις -χωρὶς νὰ ἀπεμποληθεῖ ἐντελῶς- ἀσυναίσθητα νοθεύεται, τότε μὲν ἀπὸ τὴν ἀγραμματοσύνην, τὴν ἡμιμάθεια καὶ τὶς παρεμβάσεις, τῶρα δὲ ἀπὸ τὴν ἄνεση, τὸ βόλεμα, τὴν εὐκολίαν, τὸν ἐγωισμόν καὶ τὴν πραγματικὴν ἐπίδρασιν τῆς Δυτικῆς ἐπιρροῆς πὺ διαβρώνουν τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους. Ἐπομένως, εἶναι ἀνάγκη γιὰ εὐαισθητοποίησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς αὐθεντικῆς παραδόσεως.

Αὐτὸ πὺ ἐπιδίωξαν οἱ Κολλυβάδες δὲν ἦτο ἡ ἀντίδρασις των γιὰ τὰ κόλλυβα -ἐξ οὗ καὶ τὸ σκωπτικὸ ὄνομα 'κολλυβάδες'- ἀλλὰ ἦταν ἀκριβῶς ἡ ἀνάγκη ἐπανασύνδεσης μὲ τὴν αὐθεντικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀντιμετώπισαν ὅμως ἀντιπάλους ἐμπαθεῖς, πείσμονες καὶ ἀδίστακτους, ἐνῶ οἱ Κολλυβάδες δὲν ἔβαλαν ἐναντίον κανενὸς προσώπου (ἡρεμὴ δύναμις), ἀμύνονταν καὶ ἐνεργοῦσαν μὲ τὸ λόγον καὶ τὰ βιβλία τους, κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπιπόλαιου ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ ἄλλων ἀποκλίσεων ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν αὐθεντικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου.

Στοὺς Κολλυβάδες καὶ στοὺς συνεχιστὲς τους νεωτέρους Ἅγίους (Ἅγιο Νεκτᾶριος, Ἅγιο Ἰωσήφ νεοσκητιώτης, Ἅγιο Ἀμφιλόχιος Πάτριος, Ἅγιο Ἰάκωβος Εὐβοίας καὶ στοὺς ἀκόμα νεωτέρους Γέροντας Γρηγόριος Δοχειαρίτης καὶ γέροντας Ἐφραίμ Ἀριζόνας, χρωστᾶμε τὴν ἀναθέμανσιν τῆς παραδοσιακῆς ὀρθόδοξης πνευματικῆς, λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς, μέχρι καὶ τῆς σύγχρονης θρησκευτικῆς λογοτεχνίας, δεδομένου ὅτι Κολλυβάδες ἦταν ὁ Παπαδιαμάντης, ὁ Κόντογλου καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Ἀκόμα καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ρωσικὴ, Ρουμανικὴ καὶ Σερβικὴ Ἐκκλησία ὀφείλουν πολλὰ στὴν ἐπήρεια πὺ ἀσκήσεν τὸ κίνημα στὸν ὅσιον Παῖσιον Βελιτσκόφσκυ καὶ σ' ἄλλους, πὺ μετέφεραν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγιορειτικοῦ Ἠσυχασμοῦ σὲ αὐτὲς τὶς Ἐκκλησίες καὶ ἀνακαίνισαν τὸν μοναχικὸν καὶ ἡσυχαστικὸν βίον καὶ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν στὸ χῶρον τους.

Ἄς προσπαθήσουμε νὰ διαπιστώσουμε πόσα ὀφείλει ἡ σύγχρονη Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος στὸ κίνημα, πὺ σήκωσε τὸ τεράστιον βᾶρος τῆς ἀνακαίνισεως τῆς λατρευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἐπιλογὴ καὶ ἐπιμέλεια κειμένου: Πρωτοπρ. Γεώργιος Καλαντζῆς
Ἀπρίλιος 2022